

Asia: VN/25324/2025

## **Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi vesilain muuttamisesta ja luonnos valtioneuvoston asetukseksi vesitalousasioista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (merituulivoima)**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **1. Kommenttinne 1 §:ään – soveltamisala ja merituulivoimahankkeen määritelmä.**

Esityksen tavoitteita voidaan pitää perusteltuina, ja merituulivoimaa koskevan sääntelyn kokoaminen vesilakiin selkeyttää oikeustilaa. Ehdotettu soveltamisala on pääosin selkeä.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta on kuitenkin tärkeää, että merituulivoimahankkeen määritelmä kattaa riittävän yksiselitteisesti kaikki hankkeeseen kuuluvat rakenteet ja toiminnot, joilla voi olla vaikutusta meriympäristöön tai hankkeen elinkaaren aikaiseen ympäristövastuuseen. Tämä on merkityksellistä erityisesti purkamisvelvollisuuden, jälkihoidon ja vakuusjärjestelmän soveltamisen kannalta.

Lisäksi voidaan pitää tärkeänä, että soveltamisalaa koskeva sääntely ei rajoita lupaviranomaisen mahdollisuutta arvioida hankkeen kokonaisvaikutuksia ja antaa tapauskohtaisesti tarpeellisia määräyksiä ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi.

#### **2. Kommenttinne 2 §:ään – merituulivoimaa koskeva lupa (tarpeelliset lupamääräykset).**

#### **Sekä kommenttinne 3 §:ään – merituulivoimaa koskevan luvan voimassaolo (pidempi määräaika hankkeen toteuttamiseen ryhtymiselle).**

2 §:

Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää pääosin tarkoituksenmukaisena. Yleisen ympäristöedun näkökulmasta on kuitenkin tärkeää, että lupaviranomaiselle jää riittävän laaja harkintavalta antaa tapauskohtaisesti tarpeellisia lupamääräyksiä hankkeen koko elinkaaren ajalle.

Merituulivoimahankkeet ovat teknisesti vaativia ja pitkäkestoisia, minkä vuoksi kaikkia ympäristövaikutuksia tai niiden hallintatarpeita ei ole mahdollista ennakoida yksityiskohtaisesti jo sääntelytasolla.

Lupamääräyksillä tulee voida varmistaa vesilain tavoitteiden mukaisesti haitallisten vaikutusten ehkäiseminen sekä yleisen edun turvaaminen. Tämä koskee rakentamisen lisäksi myös käytön aikaista tarkkailua, rakenteiden kunnossapitoa, purkamisen suunnittelua sekä toiminnan päättymisen jälkeisiä toimenpiteitä silloin, kun ne ovat tarpeen meriympäristön suojelemiseksi.

Lisäksi olisi perusteltua varmistaa, että säännös mahdollistaa riittävän joustavasti myös sellaisten määräysten antamisen, joiden tarve perustuu hankkeen toteutuksen aikana tai sen jälkeen saatavaan uuteen tutkimustietoon tai havaittuihin ympäristövaikutuksiin. Merituulivoiman rakentamisesta ja erityisesti rakenteiden purkamisesta Suomen merialueilla on vielä verrattain vähän käytännön kokemusta, minkä vuoksi sääntelyn tulisi mahdollistaa ennakoiva ja tapauskohtainen ympäristöriskien hallinta.

3 §:

Merituulivoimahankkeiden laajuus, tekninen vaativuus sekä toteuttamiseen liittyvät logistiset ja taloudelliset erityispiirteet huomioon ottaen ehdotettua pidempää määräaika hankkeen toteuttamiseen ryhtymiselle voidaan pitää perusteltuna.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta on kuitenkin tärkeää, ettei pitkä toteuttamisaika heikennä mahdollisuuksia varmistaa hankkeen ympäristövaikutusten ajantasainen arviointi. Toteuttamisajan kuluessa sekä meriympäristöä koskeva tutkimustieto että luonnonolosuhteet voivat muuttua olennaisesti. Lisäksi myös hankkeen tekniset ratkaisut voivat muuttua luvan myöntämisen jälkeen.

Tämän vuoksi on tärkeää, että lupajärjestelmä kokonaisuutena mahdollistaa sen, että ennen rakentamiseen ryhtymistä voidaan tarvittaessa arvioida, ovatko luvan myöntämisen perusteena olleet tiedot edelleen ajantasaisia ja vastaavatko lupamääräykset muuttuneita olosuhteita. Pitkä toteuttamisaika ei siten saa johtaa siihen, että ympäristönsuojelun taso tosiasiallisesti heikkenee hankkeen toteuttamisen viivästyessä.

### **3. Kommenttinne 4 §:ään – olennaiset tekniset vaatimukset (viittaukset rakentamislakiin).**

Ehdotettua viittausta rakentamislain olennaisiin teknisiin vaatimuksiin voidaan pitää perusteltuna. Merituulivoimarakenteiden pitkä käyttöikä ja vaativat meriolosuhteet edellyttävät korkeatasoista suunnittelua ja rakentamista.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta rakentamisen teknisiä vaatimuksia ei kuitenkaan tule tarkastella ainoastaan rakenteellisen turvallisuuden näkökulmasta. Rakenteiden asianmukainen suunnittelu ja toteutus vähentävät myös ympäristövahinkojen riskiä sekä edistävät sitä, että rakenteet voidaan elinkaarensa päättyessä purkaa tai muutoin saattaa turvallisesti käytöstä pois. Rakentamisen laatu vaikuttaa siten välillisesti myös meriympäristön suojeluun ja toiminnanharjoittajan ympäristövastuun toteutumiseen.

### **4. Kommenttinne 5 §:ään – rakennustyön suorituksen valvonta (rakennuttajavalvonta ja valvontasuunnitelma, ulkopuolisen tarkastuksen riippumattoman ja pätevän asiantuntijan lausunnot).**

**Sekä kommenttinne 6 §:ään – lopputarkastus. Onko ehdotuksen mukainen rakennustyön valvonta talousvyöhykkeellä riittävä tai pitäisikö pitäisi säätää muista vaatimuksista?**

Rakennustyön valvontaa koskevaa sääntelyä voidaan pitää pääosin tarkoituksenmukaisena. Hankkeiden poikkeuksellinen koko, tekninen vaativuus ja pitkä elinkaari puoltavat sitä, että rakentamisen laadunvarmistus perustuu riittävään viranomaisvalvontaan sekä riippumattomien asiantuntijoiden arviointeihin.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta on tärkeää, että rakentamisen valvonta kohdistuu myös niihin rakenteisiin ja työvaiheisiin, joilla voi olla merkitystä meriympäristölle tai rakenteiden myöhemmälle turvalliselle käytöstä poistamiselle. Valvontasuunnitelmassa olisi tämän vuoksi tarkoituksenmukaista kiinnittää huomiota myös ympäristöriskien hallintaan sekä rakentamisen aikaisten ympäristönsuojelutoimenpiteiden toteutumiseen.

Lisäksi voidaan pitää perusteltuna, että rakentamisen valvonnassa käytettäviltä ulkopuolisilta asiantuntijoilta edellytetään riittävää riippumattomuutta ja osaamista myös meriolosuhteissa toteutettavien vaativien rakenteiden arviointiin.

## **5. Yleiset kommentit rakentamisen sääntelystä.**

**Onko ehdotuksen mukainen rakentamisen sääntely talousvyöhykkeellä tarkoituksenmukainen ja riittävä vai pitäisikö sääntely toteuttaa toisin?**

**Pitäisikö talousvyöhykkeen rakentamisessa olla samankaltaiset osapuolten vastuut ja tehtävät kuin rakentamislain 8 luvussa? Pitäisikö työnjohtajille ja suunnittelijoille olla rakentamislain 7 luvun mukaiset kelpoisuusvaatimukset ja kelpoisuuden toteaminen?**

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta ehdotettu sääntely muodostaa toimivan lähtökohdan. Valvontajärjestelmän toimivuutta olisi kuitenkin syytä arvioida myös siltä kannalta, kattaako se riittävästi ympäristönsuojeluun liittyvien veloitteiden toteutumisen eikä ainoastaan rakentamisen teknistä laatua. Tarvittaessa lupaviranomaisella tulisi olla mahdollisuus edellyttää hankekohtaisesti myös muita valvonta- tai tarkkailutoimenpiteitä, mikäli ne ovat tarpeen hankkeen ympäristövaikutusten hallitsemiseksi.

Uudistettava sääntely asettaa myös valtion ympäristöviranomaiselle uuden ja vaativuudeltaan korkeatasoisen tehtävän. Viranomaisten resurssien riittävyys ja osaaminen asiassa tulisiikin varmistaa tehtävää asetettaessa.

## **6. Kommenttinne 7 §:ään – purkamisvelvollisuus ja jälkitoimenpiteet. Miten purkamisvelvollisuudesta olisi tarkoituksenmukaisinta säätää?**

Ehdotettua purkamisvelvollisuutta voidaan pitää tarpeellisena ja kannatettavana. Merituulivoimahankkeiden pitkä elinkaari ja rakenteiden laajuus edellyttävät, että käytöstä poistamista koskevat veloitteet ovat selkeät ja kattavat jo toiminnan alkaessa. Purkamisvelvollisuus toteuttaa osaltaan aiheuttamisperiaatetta ja vähentää riskiä siitä, että rakenteiden poistamisesta tai niiden ympäristövaikutuksista aiheutuva vastuu siirtyisi myöhemmin yhteiskunnalle.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta purkamisvelvollisuuden tavoitteena tulisi kuitenkin olla ensisijaisesti meriympäristön tilan turvaaminen ja mahdollisuuksien mukaan sen ennallistaminen eikä pelkästään rakenteiden poistaminen. Täydellinen purkaminen ei kaikissa tilanteissa välttämättä

johda ympäristön kannalta parhaaseen lopputulokseen, jos purkamisesta voi aiheutua esimerkiksi merkittävää sedimenttien samentumista, haitta-aineiden vapautumista tai muuta pitkäkestoista haittaa meriympäristölle. Toisaalta myöskään rakenteiden jättäminen merenpohjaan ei saa muodostua pääsäännöksi ilman huolellista tapauskohtaista arviointia.

Purkamisvelvollisuutta koskevan sääntelyn tulisi tämän vuoksi mahdollistaa kokonaisarviointi, jossa punnitaan eri purkamisvaihtoehtojen vaikutuksia meriympäristöön, merenkulun turvallisuuteen, kalastukseen sekä muuhun yleiseen etuun. Lupaviranomaiselle tulee jäädä riittävä harkintavalta määrätä purkamisen laajuudesta ja toteuttamistavasta hankekohtaisten olosuhteiden perusteella. Arvioinnissa tulisi voida ottaa huomioon myös hankkeen toteuttamisen aikana kertynyt tutkimustieto sekä purkamisajankohtana käytettävissä olevat tekniset ratkaisut.

Lisäksi olisi perusteltua korostaa jälkitoimenpiteiden merkitystä. Mikäli rakenteita tai niiden osia jätetään paikalleen, tulisi luvassa voida antaa tarpeelliset määräykset niiden pitkäaikaisesta seurannasta, kunnossapidosta sekä vastuiden järjestämisestä. Näin voidaan varmistaa, etteivät jäljelle jäävät rakenteet myöhemmin aiheuta haittaa meriympäristölle, merenkululle tai muulle merialueen käytölle.

## **7. Kommenttinne 8 §:ään – purkamissuunnitelma.**

Purkamissuunnitelmaa koskevaa sääntelyä voidaan pitää perusteltuna, sillä merituulivoimahankkeiden käytöstä poistamiseen liittyy merkittäviä teknisiä, ympäristöllisiä ja taloudellisia epävarmuuksia. Purkamissuunnitelmalla on keskeinen merkitys sen varmistamisessa, että käytöstä poistaminen voidaan toteuttaa hallitusti ja ympäristön kannalta kestävällä tavalla.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta purkamissuunnitelman tulisi muodostaa riittävän kattava kokonaisuus, jonka perusteella voidaan arvioida purkamisen vaikutuksia sekä vertailla eri toteuttamisvaihtoehtoja. Suunnitelmassa tulisi kuvata purkamisen teknisen toteutuksen lisäksi myös purkamisen ympäristövaikutukset, arvio eri purkamisvaihtoehtojen ympäristöllisestä tarkoituksenmukaisuudesta, syntyvien jätteiden ja materiaalien käsittely sekä mahdolliset jälkihoito- ja seurantatoimenpiteet.

Koska merituulivoimahankkeiden käyttöikä on pitkä, ei purkamissuunnitelman voida olettaa säilyvän muuttumattomana koko hankkeen elinkaaren ajan. Sen vuoksi olisi perusteltua korostaa, että purkamissuunnitelma tulee tarvittaessa päivittää ennen purkamiseen ryhtymistä vastaamaan ajantasaista tutkimustietoa, käytettävissä olevia purkumenetelmiä sekä purkamisajankohdan ympäristöolosuhteita. Näin voidaan varmistaa, että purkaminen toteutetaan kulloinkin ympäristön kannalta parhaalla käytettävissä olevalla tavalla.

Lisäksi olisi perusteltua todeta, että lupaviranomaisella tulee olla mahdollisuus edellyttää purkamissuunnitelman täydentämistä tai muuttamista, mikäli suunnitelma ei riittävällä tavalla osoita, että purkamisesta ja jälkitoimenpiteistä aiheutuvat haitalliset vaikutukset meriympäristölle voidaan ehkäistä tai rajoittaa hyväksyttävälle tasolle.

## **8. Kommenttinne 9 §:ään – purkamisvakuus ja sen määrä.**

Purkamisvakuutta koskevaa sääntelyä voidaan pitää erittäin tarpeellisena. Vakuus on keskeinen keino varmistaa, että merituulivoimahankkeen käytöstä poistamisesta aiheutuvat velvoitteet

voidaan toteuttaa myös tilanteissa, joissa toiminnanharjoittaja ei siihen enää kykene. Näin ehkäistään se, että purkamisesta aiheutuvat kustannukset tai ympäristöhaitat siirtyvät yhteiskunnan tai muiden toimijoiden kannettaviksi.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta vakuuden määrän tulee perustua realistiseen arvioon hankkeen kaikista käytöstä poistamisesta aiheutuvista kustannuksista. Arvioinnissa tulisi ottaa huomioon varsinaisen rakenteiden purkamisen lisäksi myös jätteiden käsittely, materiaalien hyödyntäminen, meriympäristön ennallistamiseen liittyvät toimenpiteet, mahdollinen jälkiseuranta sekä muut lupamääräysten edellyttämät käytöstä poistamiseen liittyvät velvoitteet.

Esityksen perusteluissa todetaan, että purkamiskustannuksiin liittyy edelleen huomattavaa epävarmuutta ja että kustannukset voivat vaihdella merkittävästi muun muassa teknisten ratkaisujen, meriolosuhteiden ja purkamisajankohdan mukaan. Tämän vuoksi vakuuden määrän arvioinnissa on perusteltua noudattaa varovaisuusperiaatetta. Vakuuden tulee kattaa myös kohtuudella ennakoitavissa olevat kustannusten muutokset eikä sitä tulisi mitoittaa alimman mahdollisen kustannusarvion perusteella.

Lisäksi olisi tarkoituksenmukaista säätää tai vähintään perusteluissa selventää, millä tavoin vakuuden riittävyyttä arvioidaan tilanteissa, joissa hankkeen tekninen toteutus muuttuu luvan myöntämisen jälkeen tai purkukustannuksista saadaan uutta tutkimustietoa hankkeen elinkaaren aikana.

## **9. Kommenttinne 10 §:ään – vakuuden asettaminen.**

Ehdotettua sääntelyä vakuuden asettamisesta voidaan pitää lähtökohtaisesti tarkoituksenmukaisena. Yleisen ympäristöedun näkökulmasta on kuitenkin olennaista, että vakuus asetetaan sellaisessa muodossa ja sellaisin ehdoin, että se on tarvittaessa nopeasti ja tehokkaasti viranomaisen käytettävissä purkamisvelvollisuuden toteuttamiseksi.

Vakuuden asettamista koskevan sääntelyn tulisi myös varmistaa, ettei vakuuden tosiasiallinen arvo heikkene hankkeen pitkän elinkaaren aikana esimerkiksi yritysjärjestelyjen, vakuuden antajan maksukyvyttömyyden tai muiden muutosten seurauksena. Tarvittaessa vakuuden hyväksyttävyyttä ja voimassaoloa tulisi voida arvioida uudelleen hankkeen elinkaaren aikana.

Lisäksi voidaan pitää tärkeänä, että vakuuden hyväksymistä koskeva menettely on riittävän selkeä ja mahdollistaa sen, että viranomainen voi arvioida vakuuden riittävyyttä myös yleisen ympäristöedun näkökulmasta eikä ainoastaan vakuuden nimellisarvon perusteella.

## **10. Kommenttinne 11 §:ään – vakuuden voimassaolo.**

Vakuuden voimassaoloa koskevaa sääntelyä voidaan pitää keskeisenä purkamisvelvollisuuden tosiasiallisen toteutumisen kannalta. Yleisen ympäristöedun näkökulmasta on olennaista, että vakuus säilyy voimassa koko sen ajan, kun toiminnanharjoittajalla on käytöstä poistamiseen ja sen jälkeisiin toimenpiteisiin liittyviä velvoitteita.

Merituulivoimahankkeiden pitkä elinkaari sekä purkamiseen liittyvät merkittävät epävarmuudet korostavat tarvetta varmistaa vakuuden jatkuva voimassaolo ja riittävyys. Vakuuden tulisi säilyä voimassa siihen saakka, kunnes purkamisvelvollisuus on kokonaisuudessaan toteutettu ja

toimivaltainen viranomainen on voinut todeta myös mahdolliset jälkitoimenpiteet asianmukaisesti suoritetuiksi.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta olisi lisäksi perusteltua, että vakuuden voimassaoloa ja riittävyttä voidaan arvioida määräajoin hankkeen elinkaaren aikana. Näin voidaan ottaa huomioon mahdolliset muutokset hankkeen toteutuksessa, purkamiskustannuksissa, vakuusjärjestelyissä sekä muissa olosuhteissa, joilla voi olla vaikutusta vakuuden tosiasialliseen kattavuuteen. Näin voidaan tehokkaasti ehkäistä riskiä siitä, että purkamisvastuu tai siitä aiheutuvat kustannukset siirtyvät toiminnanharjoittajan maksukyvyttömyyden tai muiden myöhempien muutosten vuoksi yhteiskunnan kannettaviksi.

#### **11. Kommenttinne 12 §:ään – vakuuden realisoiminen ja vapauttaminen.**

Vakuuden realisoimista koskevaa sääntelyä voidaan pitää tarpeellisena, sillä sen tulee mahdollistaa purkamisvelvollisuuden tehokas toteuttaminen myös tilanteissa, joissa toiminnanharjoittaja ei itse täytä velvoitteitaan. Järjestelmän toimivuuden kannalta on olennaista, että viranomaisella on tosiasiallinen mahdollisuus käyttää vakuutta niiden toimenpiteiden toteuttamiseen, jotka ovat tarpeen yleisen ympäristöedun turvaamiseksi.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta vakuuden vapauttamista koskevan sääntelyn tulisi olla pidättyväistä. Pelkästään rakenteiden purkamisen tai muiden teknisten toimenpiteiden loppuunsaattaminen ei kaikissa tilanteissa merkitse sitä, että hankkeesta aiheutuvat ympäristövaikutukset olisivat päättyneet tai että kaikki toiminnanharjoittajalle kuuluvat velvoitteet olisi täytetty. Erityisesti tilanteissa, joissa rakenteita jätetään osittain paikalleen tai joissa purkamiseen liittyy pitkäkestoisia vaikutuksia meriympäristöön, voi olla tarpeen toteuttaa myös purkamisen jälkeistä tarkkailua tai muita jälkitoimenpiteitä.

Tämän vuoksi vakuus tulisi vapauttaa vasta sen jälkeen, kun toimivaltainen viranomainen on voinut todeta, että purkamista, mahdollisia jälkitoimenpiteitä sekä lupamääräysten mukaisia velvoitteita koskevat vaatimukset on kokonaisuudessaan täytetty eikä vakuuden säilyttämiselle ole enää yleisen ympäristöedun kannalta perustetta. Vapauttamista koskevan harkinnan tulisi siten perustua kokonaisarviointiin eikä yksinomaan siihen, että varsinaiset purkutyöt on saatettu päätökseen.

Lisäksi voidaan pitää perusteltuna, että vakuuden osittainen vapauttaminen olisi mahdollista vain siltä osin kuin voidaan luotettavasti todeta kyseistä hankkeen vaihetta koskevien velvoitteiden tulleen täytetyiksi vaarantamatta jäljellä olevien velvoitteiden toteutumista.

#### **12. Kommenttinne 13 §:ään – vakuuden hallinnoinnista perittävät maksut.**

Ehdotettua sääntelyä voidaan pitää perusteltuna, eikä siihen ole yleisen ympäristöedun näkökulmasta olennaista huomautettavaa. Vakuusjärjestelmän hallinnoinnista aiheutuvien kustannusten kohdentuminen toiminnanharjoittajalle toteuttaa aiheuttamisperiaatetta eikä siirrä järjestelmän ylläpitämisestä aiheutuvia kustannuksia julkiselle vallalle.

#### **13. Kommenttinne vaikutusten arviointiin?**

**Onko joitakin olennaisia vaikutuksia jäänyt ottamatta huomioon?**

Esityksen vaikutusten arviointia voidaan pitää kokonaisuutena huolellisesti laadittuna, ja siinä tunnistetaan asianmukaisesti useita merituulivoimahankkeiden toteuttamiseen ja käytöstä poistamiseen liittyviä epävarmuuksia. Erityisesti purkamiskustannuksiin sekä käytöstä poistamisen teknisiin ratkaisuihin liittyviä epävarmuuksia on kuvattu avoimesti.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta vaikutusten arvioinnissa olisi kuitenkin voitu tarkastella laajemmin purkamisen jälkeisiä pitkäaikaisia ympäristövaikutuksia. Suomessa ei ole vielä kokemusta laajamittaisten merituulivoimahankkeiden purkamisesta, minkä vuoksi esimerkiksi merenpohjaan mahdollisesti jäävien rakenteiden, eroosiosuojausten sekä muiden pysyvien rakenteiden pitkäaikaisista vaikutuksista meriympäristöön liittyy edelleen huomattavaa epävarmuutta.

Lisäksi vaikutusten arvioinnissa olisi voitu arvioida tarkemmin vakuusjärjestelmän toimivuutta tilanteissa, joissa hankkeen omistaja vaihtuu useita kertoja hankkeen pitkän elinkaaren aikana tai joissa purkamiskustannukset poikkeavat olennaisesti ennakkoon arvioidusta. Koska merituulivoimahankkeiden elinkaari ulottuu useiden vuosikymmenten päähän, olisi myös näiden riskien tarkastelu ollut perusteltua.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta voidaan pitää tärkeänä, että sääntely mahdollistaa uusimman tutkimustiedon hyödyntämisen myös hankkeiden myöhemmissä elinkaaren vaiheissa. Nykyiseen tietopohjaan liittyvät epävarmuudet korostavat tarvetta varovaisuusperiaatteen huomioon ottamiseen erityisesti purkamista, jälkitoimenpiteitä ja vakuusjärjestelmää koskevassa sääntelyssä.

#### **14. Yleiset kommentit ja huomionne esitykseen.**

Esitystä voidaan pitää tarpeellisenä ja hyvin perusteltuna. Merituulivoiman rakentamiseen liittyvän sääntelyn täydentäminen sekä erityisesti käytöstä poistamista ja purkamisvakuutta koskevien säännösten lisääminen vahvistavat oikeudellista ennakoitavuutta ja selkeyttävät toiminnanharjoittajien vastuita. Esitys tukee myös aiheuttamisperiaatteen toteutumista sekä vähentää riskiä siitä, että käytöstä poistamiseen liittyviä kustannuksia tai velvoitteita siirtyisi julkisen vallan kannettavaksi.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta merituulivoimahankkeiden pitkä elinkaari muodostaa kuitenkin erityisen haasteen sääntelylle. Hankkeiden suunnittelun, rakentamisen, käytön ja käytöstä poistamisen välillä voi kulua useita vuosikymmeniä, joiden aikana sekä ympäristöolosuhteet, käytettävissä oleva tutkimustieto, että tekniset ratkaisut voivat muuttua olennaisesti. Tämän vuoksi sääntelyn toimivuutta ei voida arvioida yksinomaan hankkeen rakentamisvaiheen näkökulmasta, vaan sen tulee mahdollistaa myös ympäristövastuun tehokas toteutuminen koko hankkeen elinkaaren ajan.

Esityksessä tunnistetaan useita purkamiseen ja vakuusjärjestelmään liittyviä epävarmuuksia. Näiden epävarmuuksien vuoksi voidaan pitää tärkeänä, että sääntely jättää lupaviranomaiselle riittävästi mahdollisuuksia tapauskohtaiseen harkintaan ja että lupamääräyksillä voidaan tarvittaessa ottaa huomioon myös hankkeen myöhemmissä vaiheissa saatava uusi tutkimustieto. Tämä tukee vesilain tavoitteiden toteutumista tilanteessa, jossa käytännön kokemusta merituulivoimarakenteiden purkamisesta Suomen merialueilla on vielä vähän.

Lisäksi voidaan pitää tärkeänä, että purkamisvelvollisuutta ja purkamisvakuutta tarkastellaan osana hankkeen koko ympäristövastuuta. Ympäristövastuu ei kaikissa tilanteissa pääty siihen, että rakenteiden purkaminen on teknisesti saatettu loppuun, vaan myös purkamisen jälkeiset vaikutukset

sekä mahdolliset seuranta- ja jälkihoitotoimenpiteet voivat olla merkityksellisiä yleisen edun turvaamisen kannalta. Tämän näkökulman huomioon ottaminen vahvistaisi osaltaan esityksen tavoitteiden toteutumista.

Kokonaisuutena esitys muodostaa hyvän perustan merituulivoiman sääntelyn kehittämiselle. Jatkovalmistelussa olisi kuitenkin perusteltua kiinnittää erityistä huomiota sääntelyn toimivuuteen pitkällä aikavälillä sekä siihen, että järjestelmä kykenee vastaamaan myös sellaisiin tilanteisiin, joita ei hankkeiden pitkän elinkaaren vuoksi voida nykyhetkellä kaikilta osin ennakoida.

**15. Kommenttinne 10 a §:ään – talousvyöhykkeen merituulivoimahankkeen lupahakemuksessa esitettävät suunnitelmat ja selvitykset.**

Ehdotettuja selvitysvaatimuksia voidaan pitää pääosin tarkoituksenmukaisina. Yleisen ympäristöedun näkökulmasta voidaan kuitenkin pitää tärkeänä, että lupahakemuksessa esitettävät selvitykset muodostavat riittävän kokonaisuuden myös hankkeen koko elinkaaren näkökulmasta. Erityisesti olisi perusteltua varmistaa, että hakemuksessa esitetään riittävät lähtötiedot myös käytöstä poistamisen suunnittelua ja purkamisvelvollisuuden toteuttamista varten.

**16. Kommenttinne 10 b §:ään – purkamissuunnitelman sisältö. Mitä tietoja purkamissuunnitelmassa pitäisi esittää?**

Purkamissuunnitelmassa tulisi esittää riittävät tiedot purkamisen teknisestä toteutuksesta, eri purkamisvaihtoehtojen arvioinnista sekä niiden ympäristövaikutuksista. Lisäksi suunnitelmassa tulisi kuvata syntyvien materiaalien hyödyntäminen ja jätehuolto, mahdolliset merenpohjaan jäävät rakenteet perusteluineen, arvio purkamisen vaikutuksista meriympäristöön sekä tarvittavat jälkihoito- ja seurantatoimenpiteet.

Koska purkaminen voi tapahtua vasta vuosikymmenten kuluttua luvan myöntämisestä, olisi perusteltua edellyttää, että purkamissuunnitelma päivitetään ennen purkamiseen ryhtymistä vastaamaan ajantasaista tutkimustietoa, käytettävissä olevia menetelmiä ja purkamisajankohdan olosuhteita.

**17. Kommenttinne 10 c §:ään – purkamisvakuus.**

**Miten purkamisvakuutta pitäisi kerryttää ja monessako osassa se olisi tarkoituksenmukaisinta asettaa? Mihin mennessä vakuuden olisi viimeistään oltava kerrytettynä?**

Ehdotettu mahdollisuus kerryttää purkamisvakuutta vaiheittain on perusteltu, sillä hankkeiden pitkä toteutusaika ja huomattava investointikoko puoltavat joustavaa vakuusjärjestelmää. Yleisen ympäristöedun näkökulmasta vaiheittainen kerryttäminen ei kuitenkaan saa vaarantaa vakuusjärjestelmän keskeistä tavoitetta eli sitä, että purkamisvelvollisuuden toteuttamiseen on kaikissa tilanteissa käytettävissä riittävät varat.

Vakuuden kertymisen tulisi olla sidoksissa hankkeen etenemiseen siten, että vakuuden määrä vastaa koko ajan hankkeen laajuutta ja siitä aiheutuvaa mahdollista purkamisvastuuta. Mitä pidemmälle hanke etenee ja mitä enemmän rakenteita rakennetaan, sitä suurempi osa vakuudesta tulisi olla asetettuna. Vakuuden määrän ei siten tule kasvaa vain ajan mukana vaan suhteessa toimintaan liittyvään ympäristövastuuseen.

Lisäksi voidaan pitää tärkeänä, että vakuuden määrä arvioidaan säännöllisesti uudelleen hankkeen elinkaaren aikana. Näin voidaan ottaa huomioon purkukustannusten, teknisten ratkaisujen ja muiden olosuhteiden muutokset sekä varmistaa vakuuden tosiasiallinen riittävyys.

Yleisen ympäristöedun näkökulmasta vakuuden tulisi olla kokonaisuudessaan asetettuna hyvissä ajoin ennen hankkeen käyttöä päätymistä. Vakuuden täydentämisen ei tulisi ajoittua vasta toiminnan loppuvaiheeseen, jolloin toiminnanharjoittajan taloudelliseen asemaan tai muihin olosuhteisiin voi jo liittyä merkittävää epävarmuutta.

Karppela Maria-Pia  
Pirkanmaan ELY-keskus - Lupa- ja valvontavirasto/ yleisen edun  
valvontayksikkö